

ELÄINYSTÄVÄLLINEN KUNTA – SEY SUOMEN ELÄINSUOJELUN TAVOITTEET ALUE- JA KUNTAVAALIEIHIN

1. Puolitetaan julkisten ruokailujen lihankulutus

Eläinperäisten elintarvikkeiden kulutuksen vähentäminen ja kasvipohjaisten lisääminen on tarpeen eläinten hyvinvoinnin vuoksi, mutta myös ympäristö- ja terveyssyistä.

Tuotantoeläimiä kasvatetaan olosuhteissa, joissa eläinten hyvinvoinnin tarpeet eivät täyty. Kotieläintuotanto aiheuttaa lisäksi merkittävästi kasvihuonekaasupäästöjä, jotka vaikuttavat ilmastonmuutokseen. Liha- ja maitotuotteiden korkea kysyntä johtaa siihen, että ihmisravinnoksi tarkoitettujen viljelykasvien sijaan viljelymaata käytetään tuotantoeläinten rehukasvien kasvattamiseen.

Lisäksi lihansyönnin vähentämisellä olisi merkitystä kansanterveydelle. Lihan ja tyydyttyneiden rasvojen suuri saanti liittyy kohonneeseen sydän- ja verisuonitaudin riskiin, muihin terveysongelmiin sekä ylipainoon. Tällä hetkellä Suomessa kasviperäisen ruoan kulutus on merkittävästi alle nykyisten ravitsemussuositusten.

Julkiset ateriat ovat muutoksen etulinjassa, kun halutaan edistää nykyistä kestävämpää ruokajärjestelmää.

Julkiset hankinnat ja niihin liittyvät valinnat ovat yksinkertainen tapa vaikuttaa eläinten hyvinvointiin.

Kasviperäisen ruoan osuutta lisäämällä helpotetaan myös kuntien hiilineutraaliustavoitteita.

Julkisessa ruokailussa omaksutut tavat siirtyvät usein kotikeittiöihin, joten kasvispainotteinen laitosruokailu esimerkiksi varhaiskasvatuksessa, koulussa ja työpaikkaruokaloissa voi muuttaa kansalaisten ruokailutottumuksia myös laajemmin kestävämmiksi niin ympäristön kuin eläintenkin kannalta.

Muutosta tulee mitata todellista kulutussiirtymää, ei vain tarjoiluja, seuraamalla. Kunnissa tulee tehdä erilaisia toimenpiteitä siirtymän toteuttamiseksi. Muutosta voidaan edistää esimerkiksi kehittämällä ruokalista, ruoanlaittotaitoja ja hankintaosaamista sekä lisäämällä tietoisuutta erilaisista kasvipohjaisista ja tasapainoisista ruokavalioista kaikissa ikäryhmissä.

Kasviproteiineihin tottuminen osana normaalia ruokavaliota jo varhaiskasvatuksessa ja koulussa edistää muutosta. Tätä ei tarvitse välttämättä toteuttaa usein toistuvien erillisten kasvisruokapäivien, vaan kasviproteiinia voi myös lisätä liharuokiin, vähentäen niiden lihapitoisuutta. Myös kunnan järjestämissä tilaisuuksissa tarjoilut voivat olla kasvispainotteisia.

2. Huomioidaan luonnonvaraiset eläimet kaupunkisuunnittelussa, rakentamisessa, metsähakkuissa sekä luonnonvaraisten eläinten auttamisessa

Lintujen pesintää suojelee laki, ja pesintöjen onnistumisen varmistaminen on tärkeää lajien säilymisen sekä yksilöiden hyvinvoinnin kannalta. Pesintöjen häirintä voi aiheuttaa kärsimystä ja stressiä lukuisille lintuyksilöille. Pesien tuhoutuminen voi pahimmillaan johtaa lintujen kuolemaan tai vammautumiseen.

Kuntien tulee sitoutua noudattamaan suositusta siitä, että hakkuut tehtäisiin pesimäkauden ulkopuolella. Erityisesti tätä tulisi soveltaa reheviin metsiin, joissa lajisto on kaikista rikkainta. Kuntien tulee varmistaa,

että rakentaminen tai kunnostustyöt eivät tuhoa pesiä tai ehkäise pesintää. Rakennuslupapäätökseen tulee kirjata vaatimus, ettei minkään eläinten pesintöjä häiritä millään tavoin.

Pelkästään Suomessa ikkunoihin törmää vuosittain jopa 8–20 miljoonaa lintua, eli ikkunat ovat suuri riski lintujen turvallisuudelle. Osa linnuista kuolee törmäykseen heti, mutta lintu voi myös törmätä, pökertyä, tulla takaisin tajuihinsa ja lähteä uudestaan lentoon. Suuri osa ikkunoihin törmänneistä linnuista kuolee vasta myöhemmin törmäyksen aiheuttamiin vammoihin.

Ongelman ehkäisemiseksi kuntien tulee sitoutua noudattamaan lintuturvallisen rakentamisen ohjeita julkisia rakennuksia suunniteltaessa ja rakennettaessa. Helsingin kaupunki on julkaissut ohjeet koskien lintuturvallista rakentamista, ja näitä noudattamalla pääsee pitkälle. Erityisesti rakennusten ikkunoiden suunnittelussa tulee huomioida linnut esimerkiksi asentamalla arkkitehtuuriin sopivia näköesteitä linnuille, jotta ne eivät erehdy luulemaan ikkunaa lentoreitiksi. Erityisesti tämä on huomioitava lähellä viheralueita, joiden heijastuminen ikkunoista voi olla linnuille äärimmäisen hämäävää.

Lajien monimuotoisuus on ehto hyvinvoiville ekosysteemeille, ja hyvinvoivat ekosysteemit takaavat sen, että myös jokainen eläinyksilö voi mahdollisimman hyvin. Kuntien tulee sitoutua huolehtimaan viheralueiden riittävästä laajuudesta sekä monimuotoisuudesta. Luonnon monimuotoisuus tukee sitä, että mahdollisimman monille eri lajeille on olemassa elinympäristöjä. Elinympäristöjen vaaliminen on tärkeä osa luonnonvaraisten eläinten suojelutyötä.

Kaikkien kuntien tulee nimetä taho, johon hoitoa tarvitsevat luonnonvaraiset eläimet voi kuljettaa sekä vastata kuljetuksesta ja hoidosta koituvista kustannuksista.

Valtaosa avuntarpeessa olevista hoitoon tuoduista luonnonvaraisista on välittömästi tai välillisesti hädässä ihmisen aiheuttaman haitan takia. Eläimiä kuolee ja loukkaantuu esimerkiksi liikenteessä ja ihmisen luomiin rakennelmiin törmätessään. Lain mukaan avun tarpeessa olevaa luonnonvaraista eläintä tulee auttaa. Luonnoneläinten tilanne herättää hoitamattomana huolta myös kuntalaisissa. Käytännössä ainoa laissa määritelty apu on lopetus, vaikka eläintä olisi mahdollista auttaa kuntoutumaan ja palaamaan luontoon. Ilman vapaaehtoisten luonnonvaraisten eläinten hoitajia moni eläin jäisi ilman tarvitsemaansa apua.

Paitsi hoidossa, vahingoittuneiden luonnonvaraisten eläinten talteenotossa on puutteita, joita voidaan kuntatasolla korjata. Käytännössä vahingoittuneiden eläinten kuljetus ja hoito sekä näistä koituvat kustannukset lankeavat yleensä vapaaehtoisille toimijoille. **Kuntien tuleeekin sitoutua tukemaan alueella toimivia vapaaehtoisia toimijoita hoitotyössä taloudellisesti.**

Ensisijaisesti veloitteen loukkaantuneiden luonnonvaraisten eläinten eläinlääketieteellisestä hoidosta tulee olla alueen virkaeläinlääkärillä. Hoidon tulee tarkoittaa muutakin perushoitoa kuin ainoastaan eutanasiaa. Varsinaista hoitoa, kuntoutusta ja eläinten luontoon palauttamista varten luonnonvaraiset eläimet tulee ensisijaisesti toimittaa hoitoon asiantuntevalle taholle.

3. Lemmikkiystävällinen kunta

Kaupunkilaisten omistamien lemmikkieläinten hyvinvoinnin huomioon ottaminen on myös ihmisten huomioon ottamista. Esimerkiksi koirapuistojen monipuolisuus, koko ja sopiva sijainti sekä sopivat ulkoilualueet ovat monelle koiranomistajalle tekijöitä, joiden perusteella asuinpaikka valitaan. Hevostallit puolestaan on tärkeää sijoittaa alueelle, jossa hevosten ulkona tarhaamiselle on mahdollista järjestää riittävästi tilaa.

Kaupunkihankkeiden kohdalla vaikutusten arviointi on tärkeää tehdä myös eläimiä koskevien vaikutusten osalta.

Eläinystävällisyys on myös muun muassa kohtuuhintaisten eläinlääkäripalveluiden saatavuutta myös päivystysaikaan. Elinkustannusten raju nousu ja eläinlääkintäpalvelujen keskittyminen ovat johtaneet lisääntyvään lemmikkien hylkäämiseen. Etenkin päivystysaikana eläimet uhkaavat jäädä ilman tarvitsemaansa hoitoa korkeiden hintojen takia. Kunnat voivat ehkäistä ongelmia tarjoamalla kohtuuhintaisia eläinlääkäripalveluja myös päivystysaikaan.

Löytöeläinten talteenotto paikkoihin päättyy Suomessa noin 10 000 eläintä vuodessa. Kunnilla on lain mukaan velvollisuus huolehtia irrallaan tavattujen koirien, kissojen ja muiden pienikokoisten seura- ja harrastuseläinten hoidosta 15 päivän ajan. Suomen noin 200 virallisesta löytöeläintalosta noin 20 on kuntien tai eläinsuojeluyhdistysten hoidossa. Suurin osa on voittoa tavoittelevia yrityksiä.

Usein ongelmaksi muodostuu se, että löytöeläinten talteenotto paikka on avoinna vain tiettyinä aikoina. Pahimmillaan se johtaa siihen, ettei löytöeläintä oteta talteen, vaan jätetään heitteille. Löytöeläinten tuonti talteenotto paikkaan päivystysaikaan olisi mahdollista järjestää esimerkiksi niin, että poliisilla olisi pääsy erilliseen eläinten jättöhuoneeseen, jolloin paikalla ei tarvitse aina olla päivystävää henkilökuntaa. **Kuntien tulisi järjestää löytöeläimille ympärivuorokautinen talteenottomahdollisuus.**

4. Eläinten hyvinvoinnin valvonta

On eläinten hyvinvoinnin kannalta ensiarvoisen tärkeää, että **eläinsuojeluvalvonnan resurssit kunnissa taataan niin, että kaikki tarvittavat eläinsuojelutarkastukset saadaan toteutettua kaikissa eläinryhmissä.** Riittävä ja tehokas eläinten hyvinvoinnin valvonta myös lisää eläinten pitäjien välistä tasa-arvoa sekä yhteiskunnan luottamusta järjestelmään.

Eläinsuojelutyötä tekevät valvontaeläinlääkärit tekevät eläinten hyvinvoinnin tarkastuksia ihmisten kodeissa ja tuotantoeläintiloilla puutteellisin resurssein. Valvontaeläinlääkärit tekevät työtä valtavan paineen alla. Työ on myös vaarallista, sillä eläinlääkärit kohtaavat työssään uhkatilanteita ja väkivaltaa. **Työturvallisuuden ja valvontaeläinlääkäreiden jaksamisen tukemiseksi eläinten hyvinvoinnin valvonnassa tulee mahdollistaa parityöskentely, jossa valvontaeläinlääkäriin apuna tarkastuksilla on toinen asiantunteva henkilö.** Parityöskentely lisää viranomaisen havaintojen todistusvoimaa, parantaa tarkastuksen kohteena olevan henkilön oikeusturvaa sekä lisää valvonnan tehokkuutta.

Valvontaeläinlääkärit ovat kuntien palkkalistoilla, mutta valtio korvaa kunnille eläintautien ja eläinten hyvinvoinnin valvonnan kustannuksia. Kuntien tulee varmistaa, että eläinten hyvinvointilain noudattamista valvotaan tehokkaasti ja eläinsuojeluongelmiin sekä lain rikkomisiin puututaan nopeasti ja eläinten etua edistäen. Viranomaisille onkin turvattava riittävät resurssit puuttua eläinten hyvinvoinnin laiminlyönteihin.

Lisätietoja:

Kati White
Toiminnanjohtaja
SEY Suomen eläinsuojelu
kati.white@sey.fi, 0503712740